

ARTIKELN | 1 OKTOBER 2019

WAAR DOEN ZE HET VAN?

Auteur: Dr.ir. Peter Balke

Beeld: iStock - Moses Vega - Niu Niu - Bastian Pudill

Leestijd: 5 min

Wel peperdure bolides en een kapitale villa, maar geen – of nauwelijks – officiële inkomsten. Crimineel geld, belastingontduiking of niets aan de hand? Bij vragen als ‘waar doen ze het van?’, kan de infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen (iCOV) uitkomst bieden.

De infobox Crimineel en Onverklaarbaar vermogen (iCOV) is in 2013 gestart met als doel door het combineren van data beter zicht te krijgen op foute geldstromen. Om dat goed te doen, zijn drie zaken nodig: data van de juiste partners op één plek, goede IT-tools om in die data te kunnen zoeken en de juiste experts. Deze experts zijn nodig om de uitkomsten van wat je kunt zien in deze financiële data en relaties tussen entiteiten (personen en bedrijven) te kunnen interpreteren.

De partners

iCOV is als samenwerkingsverband begonnen vanuit de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en de Belastingdienst/FIOD. Daarna zijn ook De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Consument en Markt (ACM), de rijksrecherche, de douane, de Financial Intelligence Unit (FIU) en het Centraal Bureau Justitiële Incasso (CJIB) aangesloten. Andere partners zijn de bijzondere opsporingsdiensten van onder meer de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW). De ongeveer veertig iCOV-medewerkers zijn gedetacheerd vanuit de politie, het OM, de Belastingdienst/FIOD, de FIU, de ACM en DNB. Het gaat hierbij om analisten, accountants, invorderaars, rechercheurs,

AUDIT

MAGAZINE

ontwikkelaars, data-scientists, beheerders, juristen en ondersteunend personeel.

Big data

Big data en het combineren van data vanuit de aangesloten organisaties is echt de succesformule van iCOV. Doordat we op basis van een rechtmatige vraag geautomatiseerd door al die bakken data gaan, zie je dingen die je anders niet zou zien. Aan de uiteinden van een relatiescan zie je ineens relevante adresgegevens of personen die een spilfunctie vervullen, maar die eerder niet in beeld waren. Vervolgens kun je scenario's uitwerken die inzicht geven in de aard en de omvang van bepaalde problematiek. Tactisch en strategisch kan dit heel interessant zijn, bijvoorbeeld om bij ondermijning een bepaalde omgeving te duiden. Dat biedt vervolgens weer handelingsperspectief voor de politie, de Belastingdienst of het openbaar bestuur.

Laten we het concreet maken met een voorbeeld. Stel dat iemand wordt aangehouden met 150.000 euro in een Albert Heijn-tasje. De politie zou dan kunnen uitzoeken waarmee hij dat geld heeft verdiend. Een onderzoek dat veel tijd en capaciteit kost. Maar diezelfde politie kan ook een infobox rapportage vermogen en inkomen (iRVI), aanvragen. Daarop is eenvoudig te zien welke legale inkomstenbronnen deze persoon heeft. En dús of het aannemelijk is dat hij die 150.000 euro heeft verdiend met 'de verkoop van sokken op de markt'.

Samenwerken is niet samen zitten, maar echt samenwérken. Je moet een ambitie delen

Actuele en historische gegevens

AUDIT

MAGAZINE

De iRVI bevat gegevens over de actuele en historische situatie van onder meer vastgoedbezit, salaris, toeslagen, winstuitkering, erfenissen, schenkingen, autobezit en posities in ondernemingen. Die informatie is bij iCOV echt beschikbaar met een druk op de knop. Voordat iCOV bestond, waren de rechercheurs of invorderaars van de Belastingdienst vaak dagen, weken of soms zelfs maanden bezig om dezelfde informatiepositie te verkrijgen. Men was veel tijd kwijt met het bij iedere afzonderlijke instantie opvragen van informatie en deze vervolgens handmatig te combineren.

Naast de iRVI levert iCOV ook een rapportage relaties (iRR). Deze rapportage toont het netwerk van een of meer personen of bedrijven. 'Fout geld' wordt vaak verstopt met behulp van familie, zakenpartners of bv's. Door een netwerk weer te geven, kunnen puzzelstukjes op hun plaats vallen. Bijvoorbeeld door personen in de periferie van een subject die verdachte transacties op naam hebben of criminele antecedenten hebben. Onze klanten zijn vaak ook echt geholpen met de fiscale kennis van onze experts.

Van onze drie producten dient als enige de themarapportage een strategisch doel. Voor een geografisch gebied wordt in kaart gebracht waar mogelijk geld wordt witgewassen via vastgoedbezit. Dat is een complex proces. Op eigen kracht zouden onze partners dat bijna niet kunnen.

Juridisch construct

AUDIT

MAGAZINE

Het juridisch construct van iCOV is buitengewoon ingewikkeld. Voor iedere partij geldt een andere set regels en wetgeving. Daarnaast werken we bij iCOV met privacygevoelige informatie. Daarom kleuren we op alle vlakken extreem binnen de lijntjes. Een rechtmatigheidscommissie, bestaande uit privacyjuristen van de deelnemende organisaties, toetst de werkwijze van iCOV. Dit geldt in het bijzonder voor nieuwe rapportages of toevoegingen op bestaande rapportages.

Grondslag voor proactief speuren

De juridische titel waarop een partner informatie kan ontvangen verschilt. Voor opsporingsinstanties geldt dat men een verdachte c.q. een officiële verdenking nodig heeft, op basis waarvan financiële gegevens gevorderd mogen worden. In dat geval kun je een vordering krijgen, maar eigenlijk zou je de big data ook moeten kunnen inzetten om zonder een concreet vermoeden iets op het spoor te komen. Iemand of een instantie die je nu nog niet in beeld hebt.

Dat is een andere manier van samenwerken die beter aansluit bij de toezichthoudende partners. In dat geval heeft niet een van de partners de titel om alle data te kunnen ontsluiten, maar als overheid werk je samen rondom een bepaald thema en daarbinnen gelden strikte regels. Dan kun je ook vroeg signaleren. Dus in plaats van pas helemaal aan het eind van een lopende fraudekwesitie ingrijpen, kun je dan al veel vroeger signalen oppikken. Nu hebben we het signaal nodig van een aanvrager en dat is bijna altijd reactief.

Eigenlijk zou je de big data ook moeten kunnen inzetten om zonder een concreet vermoeden iets op het spoor te komen. Iemand of een instantie die je nu nog niet in beeld hebt

Sommige maatschappelijke vraagstukken nopen dat je data bij elkaar kunt leggen, zodat je er doorheen kunt wandelen. Zo kunnen partijen een breder beeld krijgen en fenomenen gericht oppakken waarvan ze nog geen weet hadden. iCOV heeft sinds 2019 een aparte afdeling Innovatie en Wetenschap waarin deze aanpak verder wordt uitgewerkt.

Een samenwerkingsverband auditen

Hoe organiseer je audits voor een samenwerkingsverband? Mag iedere auditor van een partner langskomen met zijn wensenlijstje en ons bevragen? Of zal zo'n aanpak de werkzaamheden dusdanig verstoren dat iCOV alleen nog maar bezig is met het ontvangen van geïnteresseerde auditors? In het opdrachtgeversoverleg is door de bestuurders van iCOV gekozen voor een aanpak waarin de partners gezamenlijk een partij inschakelen, in dit geval de auditdienst Parket Generaal (ADPG) van het OM

In 2016/2017 heeft de ADPG iCOV getoetst op de volgende generieke onderdelen: werken volgens juridisch kader, informatiebeveiliging, professioneel proces en innovatievermogen. De conclusies en aanbevelingen uit deze audit zijn daarop gedeeld met de partners. In 2019 heeft de Audit Dienst Rijk in opdracht van iCOV een specifieke test gedaan op het portaal. Het iCOV-portaal is een webomgeving waarin medewerkers van de partners met een geautoriseerd account rapportages aanvragen.

Samenwerken

Samenwerken is niet samen zitten, maar echt samenwérken. Je moet een ambitie delen. We zijn gegroeid van vijf naar twaalf partners in het samenwerkingsverband. In 2014 gaven we minder dan tweeduizend informatierapporten uit, in 2019 zijn we in september de tienduizend al gepasseerd. Ons samenwerken tussen verschillende overheidspartners toont zich in lef, durf, en inzet van mensen, middelen en data. We geloven dat we door data en expertise op verantwoorde wijze samen te brengen, een overstijgende collectieve intelligentie vormen die interventie en signalering mogelijk maakt. Hetgeen tot een veiliger en eerlijker samenleving leidt en een meer doelgerichte en efficiënt opererende overheid mogelijk maakt.

AUDIT

MAGAZINE

Over

Peter Balke is sinds 2019 gedetacheerd bij iCOV vanuit De Nederlandsche Bank. Zijn achtergrond ligt op het terrein van wetenschap en innovatie.

Tags: data analytics, Toezicht

Bron url: <https://auditmagazine.nl/artikelen/waar-doen-ze-het-van/>